

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CHRISTO CAPITE|| TOTIVS ECCLESIAE,|| QVINQVE LIBRIS|| explicata.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XV. Christum propriè ac reipsa descendisse ad inferos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53845)

rari passa est in sepulcro. FVLGENTIVS in lib. 3. ad Thrasimundum, cap. 23. *Quam tamen carnem nec in morte diuinitas deseruit, sicut nec in inferno animam dereliquit.* Et cap. 35. *Sciebat quod ille susceptor pleni hominis Deus, totus esset cum carne sua in sepultura, totus cum anima sua in inferno.*

VIGILIUS Martyr lib. 2. contra Eutycheten: *Caro, inquit, ipso die non fuit in paradiso, nec in inferno, sed exanimis iacuit in sepulcro: anima per illud triduum in inferno, non in sepulcro.*

ARATOR Subdiaconus lib. 1. in Act. Apost. tractans cap. 2. *Pauis, inquit, resplenduit Umbra.*

Pallida regna petens, propria quem luce coruscum

Non potuit fuscare chaos, fugere dolores,

Infernus tunc esse times, &c.

GREGORIUS lib. 13. moral. cap. 20. *Dum conditor ac redemptor noster in claustra inferni penetrans electorū exinde animas eduxit, nos illò ire non patitur, unde iam alios descendendo liberauit.* Vide etiam cap. 21. & expositionem Psalmi, *De profundis.* BEDA lib. 3. in Iob, cap. 7. *Hoc dixisse, inquit, Dominum puto, quod circa finē seculi pro redemptione hominis esset ad inferos descendurus, & ibi pro potestate descendenti deambulasse dicitur, quia impossibile erat, ut quasi reus peccati infernalibus vinculis teneretur.*

Habemus igitur consensum Patrum, qui ante annos, ut minimum octingentos floruerunt, quos certè, stultissimi sumus, si non paucis recentioribus hæreticis prætulerimus.

CAPVT XV.

CHRISTVM proprie, ac re ipsa descendisse ad inferos.

 VARTVS error est DVRANDI in 3. d. 22. q. 3. ubi docet Christi animam descendisse ad inferos nõ secundū substantiam suam, sed per effectus quosdam, quia nimirum beatificauit & illuminauit sanctos Patres, qui erāt in lymbo. tale aliquid de profectioe Christi ad animas sanctorum Patrum, per efficaciam, nõ per essentiam, docuit CALVINUS, ut superiore distinctione indicatum est.

Sed multum interest inter Caluini & Durandi sententiam. PRIMO, Calvinus non vocat hoc (descendere ad inferos) sed fingit alium descensum per dolores inferni à Christo toleratos: Durandus autem vult hoc modo Christum descendisse ad inferos. SECUNDO, Calvinus negat inferos reales, & præcipuè lymbum Patrum: Durandus ibidem agnoscit utrumq; locum. TERTIO, Calvinus locat animas Sanctorum in cælo, etiam ante Christi aduentum: Durandus dicit eas fuisse in lymbo. QUARTO, Calvinus negat animas Sanctorum à Christo beatificatas: Durandus concedit. QUINTO, Calvinus sententiam suam vult esse certissimam: Durandus verò dicit, non esse pertinaciter asserendum, Christi animam non descendisse secundum essentiam ad infernum, immò fortè descendisse, sed id non constare, cum tamen constet eum descendisse secundum effectum.

In hoc ergo solùm Durandus errat, quod non existimat credendum esse necessariò Christi animam re ipsa secundum essentiam fuisse in inferno. Et quidem hanc sententiam esse erroneam probatur.

PRIMO, quia Scripturæ, Concilia, & Patres citati diserte dicunt, Christi animam descendisse ad inferos, & carnem mansisse in sepulcro, Certum autem est carnem verè ac propriè, non per tropum; per se, non per effectum mansisse in sepulcro.

SECUNDO, si per effectum fuisset Christus in inferno, nõ solùm anima, sed etiam caro in inferno fuisset, causa enim illius effectus etiam caro fuit. Neq; satisfacit Durandus, cum respondet præcipuam causam fuisse animam. Nam præcipua causa fuit compositum, id est, totus ille homo, qui patiebatur & merebatur. Præterea, esto, fuisset anima præcipua causa, tamen etiam caro & sanguis fuit causa, alioqui non verè diceretur, 1. Ioan. I. *Sanguis eius emundat nos*, ergo verè dici posset, caro & sanguis Christi descendisse ad inferos, quod est contra Scripturam & Patres.

TERTIO, si per effectum tantùm descendit ad inferos, ergo eodè tempore anima Christi fuit in multis locis simul, in inferno, in paradiso terrestri, in terra, in cælo. Nam sine dubio mors Christi habuit aliquè effectum in his omnibus locis, illustrans animas Patrum in lymbo, lætificans Ange-

los in cælo, consolans Enoch, & Heliam in paradiso, & in terra compunctionem in hominibus efficiens. Cur igitur in simbolo non fit mentio, nisi descensus ad inferos? cur patres omnes prædicant Christum in triduo illo fuisse apud inferos, & non dicunt, fuisse in cælo, & in terra, immò alioqui id expressè negant?

QUARTO, Christi anima triduo fuit in corde terræ. at ille effectus in momento peractus est. Item Christi anima rediit tertio die, nimirum quando resurrexit, tunc enim rediit ab inferis ad superos. At secundum effectum nunquam rediit, quia effectus ille semper manet. aut si rediit peracto negotio suo, certè ipso die rediit, quo mortuus est. nam continud post mortem dispulit Dominus tenebras inferni, & Patres diuina visione illustrauit. Itaque vnum è duobus concedendum videtur, aut nunquã Dominum ab inferis rediisse; aut ipso primo die rediisse: vtrumq; autem Symbolo fidei, & Scripturis ipsis, ac Patrũ confessioni repugnat.

Denique ex fundamento DURANDI sequitur, Christum nullo modo descendisse ad inferos. Fundamentum enim est, quia animæ non possunt esse in loco, nisi per operationem: & rursum, non possunt operari, nisi proprio corpore, cuius sunt formæ: ex quo sequitur animas separatas non posse propriè & simpliciter esse in loco.

Et quia poterat quis dicere; ergo animæ impiorum non sunt in inferno, vel animæ Sanctorum non erant in lybo, nec modò sunt in cælo: addit Durandus, olim animas fuisse in lybo per deputationem; quia deputatæ erant ad eum locum, quando recepissent corpora, nisi Christus eas redemisset: animas autem impiorum esse in inferno per deputationem simpliciter, quia deputatæ sunt vt ibi sint quando corpora recipient.

At hinc sequitur, animas Sanctorum non fuisse in inferno, nec nunc esse in cælo, sed fuisse futuras in inferno, & nunc esse futuras in cælo. Nam esse in loco per deputationem, est, non esse, sed esse futurum. Quemadmodum consules designati in annum sequentem, non dicebantur, nec erant consules, sed solùm erant futuri consules. Hinc verò vterius sequitur, Christum nullo modo descendisse ad inferos; nam descendit ad locum animarum, sed animæ illæ erant quidem

dem futura in inferno, re autem ipsa tunc nusquam erant. Igitur Christus nusquam descendit, proinde nec ad inferos.

At obiicit PRIMO Durandus; Animæ sunt in loco corporeo solùm per operationem quam exercent in illo loco, sed animæ nihil possunt operari nisi in suo corpore, & per suum corpus, igitur cùm vacant corpore, nusquam sunt.

RESPONDEO primum, non esse improbabilem eorum sententiam, qui docent, tam Angelos, quàm animas esse in loco per suam essentiam, quæ cùm sit res quædam, & finita, necessariò est præsens vni certo loco, & non alteri, nisi mutetur de loco ad locum.

SECUNDO dico, secundum B. Thomam, animas quidem naturaliter non posse applicari certo loco nisi per operationem, quæ sententia expressè est Nysseni lib. de anima, cap. 11. nec operari posse extra suum corpus; tamen supernaturaliter utrumque posse, ut idem B. Thom. fatetur 1. p. q. 117. Et B. Augustinus lib. de cura pro mortuis, cap. 16. Itaq; Deo iubente potest anima separata mouere corpora, & apparere, ac loqui, & operari eò modo quo Angeli operantur, ut patet de anima Samuelis, 1. Reg. 28. & de anima Moïsis, Math. 17. & de anima S. Felicis, quæ, teste B. Augustino, loco citato, palam apparuit multis; & de anima Paschasij, quam in thermis Puteolanis vidit S. Germanus ministrantem in caloribus illis, teste S. Greg. lib. 4. Dialog. cap. 40. Et multa similia refertur possent, quæ nullo modo negari queunt.

Potest etiam anima Deo iubente nihil operari in corpora, & tamen alligari certo loco, etiamsi nos modum quo id fiat non intelligamus, ut Augustinus docet lib. 21. ciuit. Dei, cap. 10. nam nec perfectè intelligimus quomodo anima nostra, quæ spiritus est immortalis, vniatur tam intimè corpori mortali, ut vna res fiant, & tamen id omnes credimus.

SECUNDA obiectio DURANDI est, quia anima Christi dicitur descendisse in infernum, ut animas Sanctorum beatificaret: at animæ Sanctorum beatificatæ fuerunt in eodem instanti quo Christus mortuus est, nec potuit anima Christi in eodem instanti esse in inferno, quia fuisset simul in duobus locis, ergo non descendit per motum verum, sed metaphoricum, id est, per effectum.

RESPONDEO, ineptum esse propter has argutias reuocare.

care in dubium mysteria fidei. nam PRIMO vnde habet Durandus, animas necessariò debuisse beatificari in eodem instanti indivisibili, quo Christus mortuus est? Nam etsi tunc fuerit persolutum pretium redemptionis, & debuerint animæ iustæ mox beatificari, tamen illud, mox, posset esse tempus quoddam breuissimum, quod requirebatur, vt Christi anima fieret præsens animabus Patrû. Licet enim non esset necessaria præsentia animæ Christi, vt Patres diuina visione illustrarentur, tamen congruum esse videbatur, vt illa esset præsens, dum id fieret: neq; periculû erat, ne sanctæ illæ animæ, quæ patienter expectauerant multas annorum centurias, iam molestè ferrent dilationem temporis breuissimi, ac planè imperceptibilis. DEINDE non propter solam beatificationem animarum Christus ad inferos descendit, id enim facere poterat sine descensu, sed etiam vt maneret in loco animarum illo triduo quo corpus iacebat in loco corporum: & propter alias etiam causas.

TERTIA obiectio DURANDI est, quia in illo triduo anima Christi fuit cum latrone in paradiso, iuxta illud Luc. 23. *Hodie mecum eris in paradiso.* at non fuit in paradiso quoad locum, vt notum est, sed quoad effectum, quia anima Christi beata beatificauit etiam animam latronis, ergo pari ratione, cum dicitur fuisse eodem tempore in inferno, non debet intelligi de inferno, quoad locum, sed quoad effectum, vel si in inferno fuit, & in paradiso, quoad locum, ergo in duobus locis simul.

Respondeo PRIMO, paradysum hîc accipi metaphoricè, in infernum autè propriè. Nam paradysus propriè pomarium significat. Vnde Eccles. 2. dicit Salomon, feci mihi hortos, & pomaria, & in Hebræo גִּזְרֵת וּפְרֻדִּים vox autem, infernus, propriè locum inferiorem designat.

SECUNDO, cum Patres omnes doceant, Christi animam fuisse in illo triduo in inferno, vbi erant ceteræ animæ, immò id ipsum Scripturæ, & Concilia, & Symbolum testentur; id nullo modo negandum est homini Christiano; siue paradisi vox accipiatur metaphoricè, quod valde consentaneum est rationi; siue etiam propriè. Nec enim Deo impossibile erat efficere, vt Christi anima simul esset in duobus locis.

His igitur expeditis, quasi per modum appëdicis, explicabimus

bimus

bimus aliquot breues quæstiones, quæ de hoc ipso descensu Christi ad inferos inter Catholicos tractari solent.

CAPVT XVI.

Soluuntur quedam dubia.

PRIMUM dubium. *Ad qua loca inferni descendit.* B. THOMAS 3. p. q. 52. art. 2. docet, Christum per realem præsentiam solum descendisse ad lymbum Patrum, per effectum autem ad omnia loca inferni. Nam damnatos incredulitatis arguit, eis verò qui purgabantur, spem gloriæ dedit.

At probabile est profectò Christi animam ad omnia loca inferni descendisse. PRIMÒ, propter locum Eccles. 14. *Penetrabo omnes inferiores partes terræ, inspiciam omnes dormientes.* Nam quod B. Thomas respondet, hoc intelligi de penetratione per effectum, nõ videtur satisfacere. Nam hoc modo possemus cum Durando dicere, ad nullum locum Christum descendisse aliter quàm per effectum, cum Scriptura non distinguat loca.

SECUNDO, quia Augustinus epist. 99. dicit Christum descendisse ad loca inferni, ubi erant dolores & tormenta. Et Fulgentius lib. 3. ad Thrasimundum cap. 30. dicit Christum descendisse vsque ad infernum, ubi solebant peccatorum animæ torqueri. Cyrillus Hierosolymitanus catech. 4. Ambrosius in libro de myst. Paschæ. Eusebius Emisenus in oratione de Pascha; & alij Patres dum describunt terrorem gehennæ ac dæmonum in descensu Christi, aperte indicant Christum præsentiam suam illis manifestasse. Immo Nysseus orat. 1. de Resurrectione clarè dicit cor terræ, quò Christus descendit, esse sedem illius magnæ mentis, quæ dicitur Diabolus.

Porro alter CYRILLVS lib. 12. in Ioan. cap. 36. & alij Patres dicunt, Christum descendisse ad inferiores partes terræ, ut viuorum & mortuorum dominaretur, id est, ut quasi cepet possessionem totius regni sui. At etiam ad regnum eius pertinent damnati, ut qui in carceribus, & tormentis ipsius iussu continentur.

SECUNDVM dubium. *An Christo fuerit aliqua pena.*